

Boverkets program för marknadskontroll år 2026

Beslut

Boverket beslutar att anta och därefter överlämna Boverkets program för marknadskontroll år 2026 till Marknadskontrollrådet.

Bakgrund

Boverket är ansvarig tillsynsmyndighet för byggprodukter¹ på den svenska marknaden.

Myndigheten bedriver marknadskontroll av byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard eller har en utfärdad europeisk teknisk bedömning (ETA) enligt förordning (EU) nr 305/2011² (byggproduktförordningen). Tillsyn av byggprodukter kan även bedrivas utifrån 8 kap. 20 § andra stycket plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Boverkets tillsynsansvar omfattar även marknadskontroll av vissa hissar eller säkerhetskomponenter till hissar³, samt marknadskontroll av delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar.⁴

Boverket fick under 2024 ansvar för marknadskontroll av byggprodukter i kontakt med dricksvatten som omfattas av dricksvattendirektivet.⁵

¹ Definition i 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900): byggprodukt: en produkt som är avsedd att stadigvarande ingå i ett byggnadsverk.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG, EUT L 88, 4.4.2011, s. 5, rättad i EUT L 103, 12.4.2013, s. 10; ändrad i Kommissionens delegerade förordning (EU) 568/2014 av den 18 februari 2014, EUT L 157, 27.5.2014, s. 76; ändrad i Kommissionens delegerade förordning (EU) 574/2014, EUT L 159, 28.5.2014, s. 41.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och upphävande av direktiv 2000/9/EG.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten.

Inom sitt sektorsområde ansvarar Boverket också för tillsyn enligt produktsäkerhetslagen (2004:451), PSL.

Specifika mål för marknadskontroll

Marknadskontroll syftar till att säkerställa att produkter som omfattas av harmoniserad unionslagstiftning uppfyller gällande krav. Harmonisering bidrar till en väl fungerande inre marknad med gränsöverskridande handel och rättssäkerhet för marknadens aktörer.

Rättslig grund

Enligt 8 kap. 3 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, utgör Boverket marknadskontrollmyndighet för byggprodukter i enlighet med förordning (EU) nr 2019/1020⁶. Boverket har därför marknadskontrollansvar över byggprodukter som omfattas av:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011, byggproduktförordningen.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och upphävande av direktiv 2000/9/EG.
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten.

Hissdirektivet är genomfört i svensk rätt genom Boverkets föreskrifter och allmänna råd om motordrivna anordningar (BFS 2025:11–13), vilka trädde i kraft den 1 december 2025 och ersatte de tidigare föreskrifterna BFS 2011:12, senast ändrade genom BFS 2018:2.

Det nya regelverket består av:

- BFS 2025:11 – användning av motordrivna anordningar
- BFS 2025:12 – kontrollorgan för motordrivna anordningar,
- BFS 2025:13 – hissar och säkerhetskomponenter till hissar.

Hissdirektivets krav är därmed fullt genomförda i svensk rätt från och med 2026, och de utgör den rättsliga grunden för Boverkets marknadskontroll och tillsyn av hissar och säkerhetskomponenter till hissar.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EU) nr 1019/2020 och (EU) nr 305/2011.

Boverket är vidare enligt 8 kap. 5 a § PBF även tillsynsmyndighet för byggprodukter som inte omfattas av byggproduktförordningen. Tillsynen avser efterlevnaden av kraven på byggprodukters lämplighet enligt 8 kap. 19 § PBL, samt föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

För icke-harmoniserade byggprodukter som också utgör konsumentprodukter gäller från 2026 förordning (EU) 2026/988 om allmän produktsäkerhet (GPSR) fullt ut. Boverket utövar tillsyn i enlighet med produktsäkerhetslagen (2004:451) och GPSR. För icke-harmoniserade byggprodukter är även förordning (EU) 2019/515 om ömsesidigt erkännande tillämplig.

Kommande förändringar i rättsakter

Den nya byggproduktförordningen (EU) 2024/3110, nedan kallad CPR-2024, trädde i kraft den 7 januari 2025 och börjar tillämpas fullt ut från och med 8 januari 2026. Förordningen ersätter den tidigare byggproduktförordningen (EU) 305/2011, nedan kallad CPR-2011, och fastställer harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter inom EU.

I prop. 2025/26:35 föreslås ändringar i PBL som behövs för att anpassa svensk rätt till CPR-2024. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2026. Följdändringar i PBF förväntas träda i kraft vid en senare tidpunkt. I skrivande stund finns nödvändiga anpassningar av nationell lagstiftning alltså ännu inte på plats, vilket innebär att Boverket ännu inte tilldelats befogenhet som marknadskontrollmyndighet enligt CPR-2024. CPR-2011 och CPR-2024 kommer att gälla parallellt. Kraven på produktdokumentation enligt CPR-2024 blir emellertid tillämpliga först när harmoniserade tekniska specifikationer (HTS) har antagits för respektive produktkategori. Byggprodukter för vilka HTS ännu inte enligt CPR-2024 har antagits omfattas fortsatt av CPR-2011, i enlighet med övergångsbestämmelserna i CPR-2024, tills nya specifikationer finns tillgängliga.

Under 2026 sker marknadskontroll i första hand fortsatt utifrån kraven i CPR-2011, beroende på produktspecifikationernas status. När nya HTS har antagits enligt CPR-2024 kommer marknadskontroll att ske utifrån kraven i denna förordning. Detta säkerställer en rättssäker övergång och att Boverkets tillsyn av byggprodukter är i överensstämmelse med unionsrätten.

Omvärldsbevakning och marknadsanalys

Boverket genomför löpande omvärldsbevakning för att säkerställa att myndighetens tillsyn av byggprodukter sker utifrån aktuella samhällsbehov och säkerhetskrav. Underlaget utgörs av information från bland annat:

- frågor och anmälningar från allmänheten,
- olycksrapporter,
- andra relevanta inspel från marknaden och branschaktörer.

Urval av produktgrupper för riktad marknadskontroll görs med hänsyn till identifierade risker, samhällspåverkan och de insatser som bedöms ge störst effekt på marknaden. Varje år identifieras ett antal prioriterade produktgrupper för inriktade kontrollinsatser, där tillsynen fokuseras på de områden där den kan ge störst säkerhets- och kvalitetsnytta.

Inför 2026 planeras en förstärkning av marknadskontrollen i linje med den nationella strategin för marknadskontroll och med hänsyn till CPR-2024 och GPSR. Detta innebär högre ambitionsnivå, fler riktade insatser och ökad uppföljning av prioriterade produktgrupper.

Riskbaserad metod

Urval och riskbedömning

Utöver Boverkets löpande omvärldsbevakning bedöms även den potentiella risken som eventuella avvikelser inom identifierade produktgrupper kan innebära vid kommande marknadskontroller. Detta omfattar både risken för bristande efterlevnad inom produktområdet och hur en sådan bristande efterlevnad kan påverka byggnadsverkets uppfyllande av de tekniska egenskapskraven.

Urvalet av ekonomiska aktörer för närmare kontroll baseras på en inventering av alla aktörer på den svenska marknaden. Syftet är att skapa ett urval som ger en representativ bild av marknaden, med hänsyn till företagens storlek och geografisk spridning.

Kontrollmetoder

Boverket genomför dokumentkontroll inom samtliga projekt. Syftet är att säkerställa att korrekt prestandadeklaration och CE-märkning finns, samt att den ekonomiska aktören kan redovisa underliggande teknisk dokumentation, inklusive bruksanvisningar och säkerhetsinformation för produkter där detta är relevant.

I vissa projekt låter Boverket genomföra provningar i syfte att undersöka om den redovisade prestandan överensstämmer med produktens faktiska prestanda. Under 2026 planeras provning inom två produktområden. Boverket avser att begära ersättning från de ekonomiska aktörer vars produkter enligt Boverkets provningar inte uppnår deklarerad prestanda.⁷

Proaktiv marknadskontroll

Boverket har för avsikt att under 2026 lägga merparten av myndighetens marknadskontrollresurser på proaktiv marknadskontroll av byggprodukter som

⁷ Av 11 kap. 8 b § PBL framgår att Boverket har rätt att få ersättning för kostnader vid provtagning, om en produkt visar sig inte uppfylla gällande krav. Boverket har beslutat om ett allmänt råd som klargör hur Boverket kommer att tillämpa lagrummet, Boverkets allmänna råd (2016:16) om ersättning för provningskostnader vid marknadskontroll av byggprodukter.

omfattas av CPR-2011. Boverket deltar fortsatt i ett EU-gemensamt projekt avseende säkerhetskomponenter till hissar, vilket påbörjades under 2025.

Den proaktiva kontrollen kan planeras i förväg och omfattar en större andel av marknadsaktörer än enskilda reaktiva ärenden. Denna arbetsform bedöms därför kunna leda till en bredare regelefterlevnad på marknaden.

Reaktiv marknads kontroll

Boverket tar löpande emot anmälningar om befarade brister hos byggprodukter eller brister i produkt dokumentationen. Dessa benämns som reaktiva ärenden, och omfattningen kan inte förutspås. Boverket handlägger reaktiva ärenden med utgångspunkt i myndighetens riktlinjer för marknads kontroll.⁸

Planerade marknads kontrollaktiviteter

Boverket anpassar sin marknads kontroll och tillsyns verksamhet utifrån tillgängliga resurser och identifierade samhällsbehov. Inför 2026 har resurserna för marknads kontroll förstärkts, vilket möjliggör fler projekt och insatser än tidigare år. Prioritering av insatser baseras på risk, samhällspåverkan och effekten på marknaden. Underlag för prioritering utgörs av inkomna frågor och anmälningar, olycksrapporter, omvärldsbevakning, erfarenheter från tidigare projekt samt andra relevanta signaler från marknaden.

Aktiva projekt som fortsätter under 2026

Följande projekt har påbörjats under tidigare år och fortsätter under 2026:

- Isolering (AdCo-del) – påbörjat under 2024, pågående AdCo-insats, dokumentations kontroll och hantering av provningsresultat.
- Brandgasventilatorer – påbörjat under 2025, dokumentations kontroll och hantering av provningsresultat.
- Säkerhetskomponenter till hissar – påbörjat under 2025, dokumentations kontroll och provning.
- Radiatorer och konvektorer – påbörjat under 2025, dokumentations kontroll.

Planerade projekt

Boverket planerar följande projekt under 2026:

- Minireningsverk – dokumentations kontroll och sammanställning av gemensam rapport.
- Natursten – dokumentations kontroll och provning.
- Bullerskydd – dokumentations kontroll.
- Tätskikt bakom keramiska plattor – dokumentations kontroll.
- Rumsvärmare – dokumentations kontroll.

⁸ Se ”Riktlinjer för Boverkets marknads kontroll och övrig tillsyn av byggprodukter m.m.” (Boverkets diarienummer 5950/2021).

Omvärldsbevakning och marknadsanalys

Boverket bedriver kontinuerlig omvärldsbevakning och marknadsanalys för att säkerställa att marknadskontrollen är prioriterad utifrån risk och samhällsnytta. Erfarenheter från tidigare insatser visar bland annat att e-handel med byggprodukter ökar och att vissa aktörer saknar kännedom om svenska krav på dokumentation, språk och säkerhetsinformation.

Kravet på att produktinformation, prestandadeklarationer, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter ska finnas på svenska gäller oavsett användarens språkkunskaper. Den dokumentationskontroll som Boverket genomför bidrar till säker användning av byggprodukter.

Kontroll av e-handel

Produkterna som tillhandahålls via e-handelsplattformar inkluderas i den proaktiva marknadskontrollen i den mån det är möjligt. Detta för att säkerställa att produktdokumentation och prestanda uppfyller gällande krav.

Metodutveckling

Boverket fortsätter utveckla sina processer och arbetsmetoder för marknadskontroll under 2026, med särskilt fokus på produkter i kontakt med dricksvatten. Kompetensuppbyggnad och introduktion av nya medarbetare prioriteras, tillsammans med utveckling av rutiner som säkerställer effektiv och rättssäker tillsyn.

Ny teknik

Andelen byggprodukter med uppkopplingsbara funktioner ökar. Tidigare erfarenheter visar att vissa tillverkare prioriterar smarta funktioner framför efterlevnad av grundläggande krav enligt byggproduktförordningen. Dessa erfarenheter beaktas vid planering och genomförande av kontrollprojekt under 2026.

Samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter och Tullverket

Boverket samarbetar med Tullverket och hanterade under 2025 tre formella underrättelser, varav ett ledde till förbud mot utsläppande på marknaden. Samarbetet bidrog till erfarenhetsuppbyggnad och utveckling av rutiner för underrättelsehantering. Hantering av underrättelser bedöms fortsatt vara relevant under 2026.

Samarbete mellan marknadskontrollmyndigheter

Boverket samarbetar med andra marknadskontrollmyndigheter när byggprodukter omfattas av annan harmoniserad lagstiftning eller då särskild expertkunskap finns hos annan myndighet. Under 2026 fortsätter myndigheten att efterfråga och upprätthålla samarbete med berörda svenska myndigheter för att stärka tillsynen och identifiera gemensamma insatsområden.

Kontakterna med andra marknadskontrollmyndigheter, bland annat inom ramen för Marknadskontrollrådet, bidrar till erfarenhetsutbyte och möjliggör identifiering av relevanta samarbetsprojekt. Möjligheten till digital närvaro vid

möten underlättar Boverkets deltagande, särskilt med hänsyn till myndighetens geografiska placering, och stärker därmed det nationella och internationella samarbetet.

Samarbete med andra medlemsstater

Boverket deltar i administrativa samarbetsgrupper (AdCo) på EU-nivå inom sina ansvarsområden: **AdCo-CPR för byggprodukter, AdCo-Lifts för hissar och AdCo-CWD för linbanor**. Syftet är erfarenhetsutbyte, utveckling av gemensamma kontrollmetoder och enhetlig tillämpning av regelverket inom den inre marknaden. Gemensamma marknadskontrollprojekt pågår under 2026.

Utbildnings- och informationsinsatser

Boverket kanaliserar allmän information om marknadskontroll och omgivande regelverk genom myndighetens webbplats.⁹ Den proaktiva marknadskontrollen medger anpassade och riktade informationsinsatser till specifika produktgrupper. Boverket samarbetar med berörda branschorganisationer för att anpassningen ska bli funktionell och även för att få en bredare spridning av informationen. Inom proaktiva projekt tar Boverket fram informationsblad för produktområdet och i efterhand publiceras en slutrapport. Dessa publiceras också på Boverkets webbplats för varje specifikt marknadskontrollprojekt.¹⁰

Barn och unga

Boverket är ansvarig tillsynsmyndighet för byggprodukter på den svenska marknaden. Byggprodukter är en produktkategori vars främsta kundkrets är professionella användare likt byggherrar och andra aktörer i byggsektorn. Boverket bedömer därför att denna punkt inte är relevant för myndighetens marknadskontrollprogram och kommer därför inte att utföra några aktiviteter kopplade till barn och unga.

Myndighetens övriga planerade marknadskontrollaktiviteter

Boverket planerar att under 2026 fokusera på en gemensam introduktionsdag för marknadskontrollmyndigheterna. Utbildningen äger rum den 22–23 april och utgör ett viktigt forum för att informera om aktuella regelverk, tillsynsprioriteringar och metodutveckling inom marknadskontroll.

Övriga planerade samarbeten

Boverket deltar i EU-kommissionens arbete med CPR Acquis, dvs. en genomgripande översyn av det system med harmoniserade standarder som stödjer byggproduktförordningen. Inom ramen för detta har Boverket även ett samarbete med andra nordiska länder samt med nationella branschintressenter.

⁹ Se, <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regler-om-byggande/byggprodukter/marknadskontroll/avslutad-marknadskontroll/>.

¹⁰ <https://www.boverket.se/mk>.

Resurser

Budget (årlig budget, exklusive personalkostnader)

Boverket har en avsatt budget om 350 000 tusen kronor för att bedriva marknadskontroll under år 2026.

Personal (antal årsarbetskrafter)

Under år 2026 beräknas 5,5 årsarbetskrafter arbeta med marknadskontroll.

I detta ärende har avdelningschef Cecilia Ljungberg beslutat och signerat beslutet elektroniskt. Föredragande har varit jurist Lejla Medic. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Anna-Alexandra Lidenstjärna deltagit.

Cecilia Ljungberg
avdelningschef

Lejla Medic
jurist